

Qualitative Study of Improving the Place Attachment of Urban Spaces in Tehran Using Color Palette

ABSTRACT INFO	ABSTRACT
<p>Article Type Original Research</p> <hr/> <p>Authors</p> <p>1. Shora Shahriari 2*. Pooyan Shahabian 3. Azadeh Lak</p> <hr/> <p>1. PhD student in Urban Planning, Faculty of Art, Architecture and Urban Planning, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran 2*. Associate Professor, Department of Urban Planning, Faculty of Art, Architecture and Urban Planning, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran 3. Associate Professor, Faculty of Architecture & Urban Planning, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran</p> <hr/> <p>*Corresponding Author pshahabian@gmail.com</p> <hr/> <p>Article History Receive : April 30 , 2023 Accepted : July 30 , 2023</p>	<p>Problem: Factors such as the change in the emotional connection of humans with the urban space, events and places, have led to the reduction of place attachment and the aggravation of its consequences in Tehran.</p> <p>Target: In this research, analysis of key criteria affecting the use of color palettes as an important factor in the identification and improvement of the spatial attachment of urban spaces in Tehran has been considered. authors try to redefine the importance and significance of the urban public arts event in urban spaces, identify the feasibility of performing street music in social environments. The green corridor of Shahrchai and the Khayyam Jonubi sidewalk of Urmia city have been studied.</p> <p>Method: Interpretive Phenomenological Approach (IPA) is used as a qualitative approach, which aims to provide detailed reviews of the personal life experience of the color perception of the city, and the key criteria affecting the use of the palette. Color schemes are presented in spatial correlation in the framework of causal layered analysis (CLA). Due to the limitation of available samples, a targeted non-random sample was used to identify eleven people with conditions to identify and analyze the approaches and criteria.</p> <p>Result: The findings of the research showed that the criteria of color preferences, spatial context, citizens' participation, mental image, color perception in the decision-making and urban management system are among the most important criteria affecting the subject of the research. The importance of using color in promoting attachment is influenced by the environmental context, which can lead to the observance of principles such as the presence of citizens in the context of participation. In order to improve the situation of spatial attachment in connection with the color palettes of Tehran metropolis, strategies have been presented in the fields of urban management and design, citizens' participation, and creativity and innovation.</p> <p>Key Words: place attachment, urban color palette, key criteria, urban spaces of Tehran.</p>

مطالعه کیفی ارتقای دلبستگی مکانی فضاهای شهری تهران با استفاده از پالت رنگی

شورا شهریاری

دانشجوی دکتری شهرسازی، دانشکده هنر، معماری و شهرسازی،
واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی

پویان شهپایان*

دانشیار گروه شهرسازی، دانشکده هنر، معماری و شهرسازی، واحد
تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

آزاده لک

دانشیار گروه برنامه ریزی و طراحی شهری و منطقه ای، دانشکده
معماری و شهرسازی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

چکیده

بیان مساله: عواملی همچون تغییر شکل پیوند عاطفی انسان با فضای شهری، رویدادها و مکان‌ها، منجر به کاهش دلبستگی مکانی و تشدید پیامدهای ناشی از آن در کلانشهر تهران، شده است.

هدف: در پژوهش حاضر تحلیل و شناسایی معیارهای کلیدی اثرگذار بر استفاده از پالت‌های رنگی به عنوان عاملی مهم در هویت‌بخشی و بهبود دلبستگی مکانی فضاهای شهری در کلانشهر تهران، مدنظر قرار گرفته است.

روش: در این پژوهش، رویکرد پدیدارشناختی تفسیری (IPA) به عنوان یک رویکرد کیفی، که هدف آن ارائه بررسی‌های دقیق از تجربه زندگی شخصی از درک رنگی شهر می‌باشد به کار گرفته شده است و در نهایت معیارهای کلیدی موثر بر استفاده پالت‌های رنگی در دلبستگی مکانی در چارچوب تحلیل لایه‌های داده‌ها (CLA) ارائه شده است. با توجه به محدودیت نمونه‌های در دسترس از الگوی غیرتصادفی هدفمند برای شناسایی یازده نفر از افراد دارای شرایط جهت شناسایی و تحلیل رویکردها و معیارها استفاده شده است.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: یافته‌های پژوهش نشان داد که معیارهای ترجیحات رنگی، بستر مکانی، مشارکت شهروندان، تصویر ذهنی، ادراک رنگ در نظام تصمیم‌سازی و مدیریت شهری از مهمترین معیارهای اثرگذار بر موضوع مورد پژوهش هستند. از نتایج این پژوهش اهمیت استفاده از رنگ در ارتقا دلبستگی، تحت تاثیر بستر محیطی است که می‌تواند به رعایت اصولی مانند حضور شهروندان در بستر مشارکت بیانجامد. برای بهبود وضعیت دلبستگی مکانی در ارتباط با پالت‌های رنگی کلانشهر تهران

راهبردهای در حوزه‌های مدیریت و طراحی شهری، مشارکت جویی شهروندان و خلاقیت و نوآوری ارائه شده است.

واژگان کلیدی: دلبستگی مکانی، پالت رنگی شهر، معیارهای کلیدی، فضاهای شهری تهران

تاریخ دریافت: [۱۴۰۲/۲/۱۰]

تاریخ پذیرش: [۱۴۰۲/۵/۸]

* نویسنده مسئول: pshahabian@gmail.com

۱. مقدمه

در سال‌های اخیر رشد قابل توجه جمعیت شهرنشین و آسیب‌های شدید ناشی از آن در کنار عواملی همچون تغییر شکل پیوند عاطفی انسان با فضای شهری، تعلق مثبت یا بعضاً نامطلوب مکانی شهروندان با بعضی رویدادها و مکان‌های خاص، تغییر استانداردهای دلبستگی مکانی و کم توجهی به استفاده از عناصر مصنوع در بهبود دلبستگی بصری - معنایی مکان شهری منجر به کاهش دلبستگی مکانی و تشدید آسیب‌های ناشی از آن در نظام شهری ایران شده است [۱]. افزایش جمعیتی در کنار توسعه فضایی - کالبدی لجام گسیخته مراکز شهری، بحث دلبستگی مکانی و بهبود وضعیت آن را به موضوعی مهم در حوزه تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی برنامه‌ریزان و مدیران شهری، تبدیل نموده است [۲]. بر این اساس، با مراجعه به آمارهای ارائه شده می‌توان دریافت که سیر شهرنشینی به ویژه در کشورهای جهان سوم و در حال توسعه، روندی صعودی داشته و در این پیوند از مجموع ۳۸/۸۴ کل جمعیت استقرار یافته در نواحی شهری جهان در سال ۱۹۷۹ (۱۳۵۷)، بیش از ۱۵٪ در کشورهای در حال توسعه بوده است که این رقم برای سال‌های ۲۰۱۸ (۱۳۹۷)، ۳۰٪ از ۵۶٪ درصد جمعیت شهری جهان و برای ۲۰۵۰ (۱۴۲۸) با جمعیت شهری بالای ۷۰٪، حدود ۴۰٪ را در بر می‌گیرد [۳].

از این‌رو، توسعه شتابان جوامع شهری و ظهور مراکز جدید شهری، موید این موضوع است که رهیافت‌های سنتی به بهبود تعلق مکانی و پیوند عاطفی انسان به مکان، کارایی لازم را نخواهد داشت و ضروری است که در پرتوی رویکردهای نوین و آینده-پژوهانه با افزایش برنامه‌ریزی مکانی-فضایی، تدوین سناریو و برنامه‌های مورد نیاز و جذب سرمایه‌های مرتبط با ارتقاء دلبستگی مکانی به ویژه در مقیاس فضاهای کلانشهری، ایجاد و بازتولید فضای مبتنی بر هویت جمعی و خاطره انگیز با بهره‌گیری از

روندها و الگوهای مختلف طراحی و شهرسازی، مورد بازنگری اساسی قرار گیرد [۴]. در روانشناسی محیطی مفهوم دلبستگی مکانی تشریح کننده ارتباط مثبت عاطفی به مکان یا چشم‌انداز خاص است که معمولاً شامل عناصر فیزیکی و اجتماعی است، این مفهوم می‌تواند منجر به اقدامات و واکنش‌های فردی و جمعی شود [۵]. دلبستگی مکانی، یا پیوند مثبت مردم با یک مکان خاص، به عنوان جنبه‌ای از روابط انسانی با محیط و یک فرم مطلوب از تجربه انسانی در نظر گرفته شده است. در محیط اجتماعی و فیزیکی گسترده مانند محله، پیوند با مکان می‌تواند منجر به آسودگی و آرامش ساکنان از طریق فرآیندهای شناختی و رفتاری گردد؛ علاوه بر این برای روانشناسان و جامعه‌شناسان تحقق دلبستگی، پتانسیلی انگیزشی برای ساکنین برای استفاده از مکان‌های عمومی و صرف زمان بیشتری در خارج از منزل برای افزایش تعامل اجتماعی است [۶].

از طرفی امروزه در جوامع شهری متناسب با بازتولید نوین فضای شهری و تغییر مصادیق فضای ذهنی با فضای عینی و تحقق یافته، کیفیت و معنای بصری-کالبدی و عینی مکان شهری تحت تأثیر برنامه‌ریزی و طراحی نامتناسب فضایی قرار گرفته است و هویت‌بخشی مکانی خود را از دست داده است. مضافاً در بعضی بافت‌های تاریخی و مناطق مختلف شهری متناسب با سطح برخورداری مکانی از ثروت‌های شهری، هویت‌بخشی و دلبستگی مکانی، معانی مختلفی پیدا نموده است و دلبستگی کلاسیک مکانی، مفهوم خود را از دست داده است. چنانچه بعضی سطح شهری شدن را در ارتباط مستقیمی با برخورداری از زیرساخت و مکان‌های نوین تجمع در مقیاس شهری، محله‌ای، ناحیه‌ای و منطقه‌ای می‌دانند [۷]. در این پیوند، سیاستگذاران شهری سعی در بازتولید فضایی مبتنی بر اشکال مختلف دلبستگی مکانی از طریق بکارگیری عناصر طبیعی و مصنوع در مقیاس بافت‌های شهری دارند. یکی از این رویکردها بهره‌گیری از پالت‌های رنگی در بهبود وضعیت هویت‌بخشی مکانی و ایجاد دلبستگی فضایی است [۷].

به زعم مک‌لارن و گوارلدو، رنگ به عنوان یکی از عناصر بصری در فضای شهری دارای بار احساسی بسیار قابل تأملی است و همچنین، دارای نیروی ویژه‌ای در انتقال اخبار و مفاهیم بصری گروهی و فردی است [۸]. رنگ نه تنها دارای معانی مورد قبول

همگان است، بلکه دارای معانی رمزی نیز هست [۸]. رنگ‌ها دارای نیروهایی هستند تابناک که آگاهانه یا ناآگاهانه به صورت منفی یا مثبت بر ذهن ما تأثیر می‌گذارند [۹]. مطالعات گذشته نشان می‌دهد که رنگ در ۵ مقوله اصلی بر مکان اثر می‌گذارد: ارجحیت بکارگیری رنگ‌ها در هویت‌بخشی مکانی به صورت فضای مبتنی بر تراشه‌ها و اشیاء رنگی، فضای مبتنی بر هویت رنگی مکانی-شهری، فضای شهری مبتنی بر نیازسنجی رنگی گروه‌های مختلف، تناسب محتوایی و فرم فضایی شهری و جایگاه رنگ در محصولات شهرسازی و تفاوت‌های فرهنگی و ارجحیت رنگ [۱۰-۱۳].

تأثیرپذیری رفتار انسان از رنگ محیط پیرامون خود در مطالعات بسیاری از جمله (O'Connor, 2006; Porter, 1997) مورد تأیید قرار گرفته است اما در طراحی و سازماندهی فضاهای شهری که خود متأثر از عوامل فرهنگی، اقلیمی، بیولوژیک، نمادین و... نیز می‌باشد و از سویی دیگر بستر تعاملات و رفتارها بوده؛ چگونگی انتخاب رنگ‌ها در پالت رنگی اغلب به شکل سلیقه‌ای بوده و گاه متأثر از طر‌جهای بالا دست شکلی یکنواخت و خسته کننده بدون توجه به زمینه پیدا میکند. در این راستا رنگ در بستر طبیعی خود میتواند الگوی راهگشایی باشد؛ جایی که منظر با تغییر رنگ‌ها زمان مند و مکان مند شده و محیط پیرامون انسان را معنی دار می‌سازد [۱۴]. در ارتباط با برنامه‌ریزی در مقیاس رنگ شهری، سه سطح کلان شهری، سطح منطقه‌ای و سطح بلوک‌های شهری (محلی) وجود دارد. مقیاس‌های مختلف یاد شده، در برنامه‌ریزی رنگی محیط رنگی شهری بسیار با اهمیت هستند. اصول قابل اجرا در سطوح مختلف متفاوت هستند [۱۵]. در سطوح محلی تنوع بالاتر و در سطوح کلان تنوع پایین‌تر و هماهنگی بیشتر بایستی در نظر گرفته شود. در مقیاس شهری، رنگ یا رنگ‌های غالب می‌تواند به شهر یک هویت متمایز بدهد. آنها را می‌توان به عنوان سرنخ‌های فرهنگی مهم در نظر گرفت. طرح رنگی خیابان یا میدان ممکن است تأثیر قابل توجهی بر شخصیت و ظاهر آن داشته باشد. می‌تواند به وحدت خیابان یا میدان کمک کند یا ممکن است این وحدت را از بین ببرد [۱۶]. باید اشاره نمود که به لحاظ گسترش کلانشهر تهران در طی ادوار گذشته، لازم است تا با رویکردی نوین در حوزه کاربرد پالت‌های رنگی در ارتقاء دلبستگی مکانی با روش‌های کیفی به موضوع

پژوهشگران خارجی انجام شده و تا حدودی شاخص‌ها و تئوری‌های قابل توجهی از آثار و مقالات آنان قابل استخراج و بهره‌برداری می‌باشد. در ایران علی‌رغم سابقه نسبتاً قابل توجه در قالب تبصره‌ها و قوانین شهری، پژوهش‌های صورت گرفته چندان کاربردی نبوده و نتوانسته است راهبردهای خاصی را در این حوزه ارائه دهد. در ادامه در قالب جدول (۱)، مروری بر مهمترین مفاهیم و تعاریف بکار رفته در پژوهش حاضر شده است. در ادامه تعدادی از مهمترین پیشینه‌های بررسی شده پیرامون موضوع پژوهش در قالب جدول (۲) مورد بررسی قرار گرفته است.

در تحلیل وجوه تمایز و تشابه پژوهش حاضر با تحقیق‌های قبلی انجام شده، بایستی به این نکته توجه داشت که این پژوهش ضمن توجه به ابعاد مورد بررسی قرار گرفته در سایر تحقیقات صورت گرفته و بکارگیری دستاوردهای آنها به لحاظ شاخص‌ها، رویکردها و ابزارهای تحقیق، سعی دارد تا با بهره‌گیری از رویکردهای کیفی به ارائه معیارهای کلیدی موثر بر استفاده پالت‌های رنگی در دلبستگی مکانی کلان‌شهر تهران بپردازد.

پرداخت. امری که مسئله اصلی پژوهش حاضر را به خود اختصاص داده و بر مبنای آن این تحقیق در تلاش برای دست‌یابی به پاسخ سوالات ذیل است:

- مهمترین معیارهای اثرگذار بر حس دلبستگی مکانی با استفاده از پالت رنگی در فضاهای شهری در کلانشهر تهران، کدامند؟
- چه راهبردهایی به منظور افزایش سطح دلبستگی مکانی با استفاده از پالت رنگی در مناطق کلانشهر تهران، قابل ارائه است؟

۲. پیشینه نظری پژوهش

در زمینه تأثیر پالت رنگی بر حس دلبستگی مکانی در کلانشهرها و نقش آن در طرح‌های مکان‌سازی آتی شهر پژوهش‌هایی مبتنی بر مفاهیم مرتبط انجام شده است (جدول ۱). شاید بتوان گفت که عمده پژوهش‌های صورت گرفته از سوی نویسندگان و

جدول ۱: مروری بر مهمترین مفاهیم و تعاریف بکار رفته در پژوهش حاضر

مفهوم	تعریف	مأخذ
مکان	از دیدگاه پدیدارشناسانه، مکان چیزی بیش از یک محل انتزاعی است. مکان کلیدی است که از اشیاء و چیزهای واقعی ساخته شده و دارای مصالح، ماده، شکل، بافت و رنگ است. مجموعه این عناصر با هم کاراکننده محیطی مکان را تعریف می‌کنند.	[۱۷]
دلبستگی مکانی	طرح ایده اولیه مفهوم دلبستگی مکانی به دهه ۶۰ باز می‌گردد. دلبستگی مکانی به عنوان روابط عاطفی فرد به یک مکانی خاص تعریف شده است، این امر نتیجه یک ارتباط طولانی با یک محیط (یا مکان) خاص است. به طور عمده از دلبستگی مکانی به عنوان پیوندهایی که مردم میان خود و مکان‌ها برقرار می‌کنند، یاد شده است.	[۱۸]
فضا و مکان شهری	در واقع فضا تبلور مکان و یکی از مشخصه‌های بسیار مهم آن است. از نظر رلف مکان واجد سه خصوصیت محدود، کالبدی، فعالیت‌ها و معانی می‌باشد که آن را از حالت یک فضا خارج و به یک مکان با یک تجربه ذهنی برای فرد تبدیل می‌کند.	[۱۹]
دیالکتیک فضایی	افلاطون برای دیالکتیک ارزشی هستی‌شناسانه قائل بود. دیالکتیک حرکت اندیشه از سطح به ژرفا، از نمونها به اصل و چشمه است. به این ترتیب دیالکتیک فضایی با دو مفهوم اساسی روبه‌رو است؛ تضاد و حرکت. فضا در مفهوم دیالکتیکی آن یک محصول اجتماعی است، به این معنا که در تولید آن مجموعه هستی‌های اجتماعی افراد در کنش متقابلی که با یکدیگر برقرار می‌کنند؛ سبب می‌شوند که فضا شکل بگیرد.	[۲۰] [۲۱]
تحول فضایی	تحول در مفهوم و فضای شهر، اصلی‌ترین ویژگی ماهوی سکونتگاه‌های شهری است و این تعبیر برابر با پویایی شهری به حساب آمده است و از منظر مکاتب گوناگون، معانی متفاوت داشته است.	[۲۲]

مفهوم	تعریف	مأخذ
پالت رنگی	بر این اساس پالت رنگی به تعیین میزان مورد نیاز مکان‌های مختلف شهری به هریک از معیارهای طراحی (متغیرهای اطلاعاتی) پرداخته و چگونگی دستیابی بدان را شرح می‌دهد. پالت رنگی از این طریق تکنیکی کارآمد برای طراحی منظر رنگی مکان‌های شهری متنوع در نوع و مقیاس می‌باشد. پالت رنگی از طریق بررسی حس و حال حاکم بر هر مکان شهری و نیز توقعات فضایی آن تهیه می‌شود.	[۲۳]

جدول ۲: مروری بر تعدادی از مهمترین پژوهش‌های انجام شده در ابعاد مختلف موضوع پژوهش

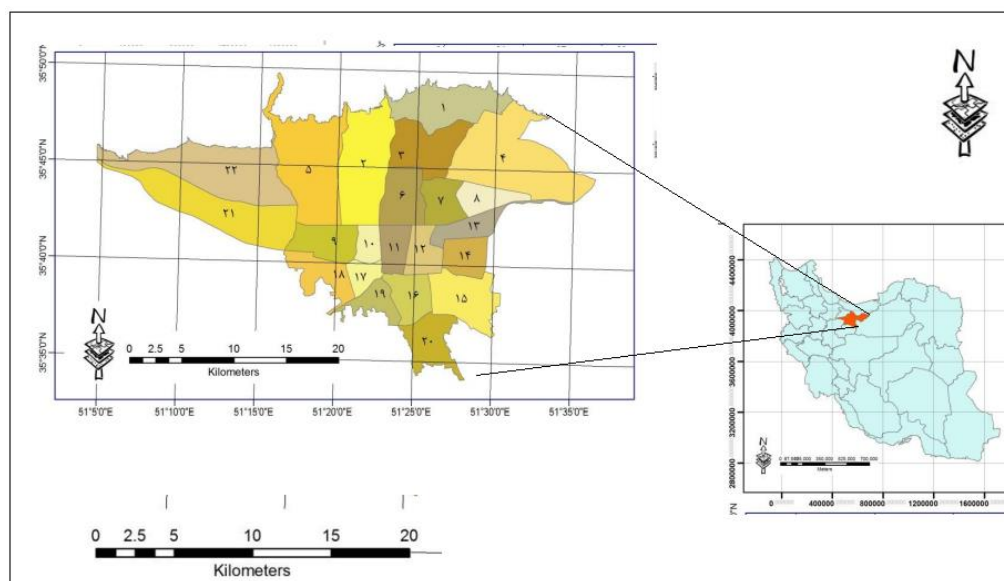
پژوهشگر(ان)	مضامین مورد تأکید	سال
راجرز و زانگ	حس تعلق مکانی را در عرصه‌های کلانشهری اروپا از منظر هویت‌بخشی فضایی مورد مطالعه قرار داده‌اند. آنها در این پژوهش که با رویکرد آینده‌پژوهی صورت گرفته است، با مروری بر مهمترین شاخص‌های تعلق مکانی، با بهره‌گیری از الگوی میک و سناریو ویزارد مهمترین پیشران‌ها و سناریوهای اثرگذار بر تقویت تعلق مکانی را در محدوده مورد مطالعه پژوهش خود مورد بررسی و طبقه‌بندی قرار داده‌اند	۲۰۲۲
ماگوری و کلینکنبرگ	در پژوهشی با عنوان "بصری‌سازی دل‌بستگی مکانی" بیان می‌دارند که دل‌بستگی مکانی مفهومی مبهم و دشوار است و تفاوت‌های قابل توجهی در توزیع فضایی اتصال مکان بین گروه‌ها و تحت شرایط مختلف آب و هوایی دارد.	۲۰۲۰
دی ماسو و همکاران	این مقاله تحلیلی نظری از چگونگی تبدیل فزاینده وابستگی مکانی به امری سیار انجام می‌دهد. تأکید اصلی آن بر انگیزه‌های حرکتی مکان، برقراری ارتباط با مکان، چرخش سیاریت و تعادل مطالعات وابستگی مکانی می‌باشد.	۲۰۱۹
کنز	در این مطالعه تاثیر نور رنگی (نور گرم، سرد و روشنایی سفید مصنوعی و نور روز) بر خلق افکار، عملکرد شناختی و برآورد نور اتاق بررسی شده است. همه این نتایج به طور کلی نشان دهنده تاثیر نور و رنگ بر روند فرآیندهای روان‌شناختی در بحث دل‌بستگی مکانی است.	۲۰۱۸
انگوین و تدر	دستیابی به روشی توانمند برای گرفتن نمونه‌های رنگی با کمترین مقدار خطا با استفاده از عکاسی دیجیتال و سیستم (CIE Lab)	۲۰۱۷
آزادانی	وی در پژوهش خود تعلق مکانی را در گروهی طراحی فضاهای دارای حس مثبت فضایی دانسته است و تأکید دارد که باید متناسب با گروه‌های مختلف سنی و جنسی و نیازهای خاص آنان، مکان‌های دارای هویت ویژه طراحی نمود.	۱۳۹۹
رضایی و همکاران	یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که فضا تبلور مکان و یکی از مشخصه‌های بسیار مهم آن است. مکان بخشی از فضاست و تعلق مکانی است که می‌تواند ساختمان را تبدیل به معماری کند و معماری است که می‌تواند جا را به مکان مبدل کند. در واقع حس کلی که پس از ادراک و قضاوت نسبت به محیطی خاص در فرد ایجاد می‌شود را حس مکان گویند و آن پیوند و احساس خوشایندی که بین افراد و مکانی خاص شکل می‌گیرد را حس تعلق به مکان گویند.	۱۳۹۵
	در پژوهشی با عنوان "پالت رنگی، تکنیک طراحی منظر رنگی شهرها" بیان می‌دارند: اهمیت چشمگیر رنگ‌ها در محیط زندگی انسان‌ها امروزه امری بدیهی است. آنچه در مقاله پیش رو مورد	

پژوهشگر(ان)	مضامین مورد تأکید	سال
پاکزاد و عین‌الهی	نظر است، ارائه یک فرآیند یا روش جهت استفاده از رنگ در جهت ارتقاء کیفی فضاهاى همگانی	۱۳۹۵
	می‌باشد.	

۳. معرفی محدوده مورد مطالعه

كلان شهر تهران، بزرگترین شهر ایران و مركز استان تهران است. جمعیت شهر تهران طبق سرشماری سال ۱۳۹۵ بالغ بر ۸۶۹۳۷۰۶ نفر و مساحت آن حدود ۷۳۰ كيلومتر مربع است. از نظر مختصات جغرافیایی در محدوده ۵۱ درجه و ۱۷ دقیقه تا ۵۱ درجه و ۳۳ دقیقه طول خاوری و ۳۵ درجه و ۳۹ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۶۹ دقیقه عرض جغرافیایی شمالی قرار گرفته است (شكل ۱). ارتفاع نقاط مختلف شهر تهران بسیار متفاوت است و از شمال به جنوب کاهش می یابد. چنان که ارتفاع شهر در میدان تجریش ۱۳۰۰ متر و در میدان راه آهن ۱۱۰ متر است، یعنی به ازای هر كيلومتر مساحت، ۵.۱۳ متر اختلاف ارتفاع وجود دارد [۲۴]. بر همین اساس، تقسیمات فضایی شهر تهران مشتمل بر ۲۲ منطقه، ۱۳۴ ناحیه، ۳۷۴ محله است. شهر تهران در دامنه جنوبی کوههای البرز و حاشیه شمالی کویر مرکزی ایران در دشتی نسبتاً هموار واقع شده که شیب آن از شمال به جنوب است و به وسیله دو رود اصلی كرج در غرب و جاجرود در شرق همراه با رودهای فصلی

جعفرآباد یا دربند، دارآباد (شاه آباد)، درکه و كن که همگی از شمال به جنوب جریان دارند مشروب می گردد [۲۵]. به صورت کلی مهم ترین ویژگی های مدیریت شهری كلان شهر تهران را می توان در موارد زیر خلاصه کرد: گستردگی ساختار سازمانی، تأثیرپذیری از تعداد بسیاری از نهادهای دولتی و حكومتی در سطوح ملی، منطقه ای و محلی، پیچیدگی و تعدد وظایف و گاه گاه تداخل آنها با سایر نهادهای دولتی و حكومتی، اثرپذیری از تحولات سیاسی اقتصادی و اجتماعی در سطح ملی، پویایی نیازهای شهروندان و خدمات قابل ارائه تحت تأثیر تحولات اجتماعی - فناورانه [۲۶]. شاید مهم ترین دلیل انتخاب شهر تهران به عنوان نمونه مورد مطالعه در پژوهش حاضر را می توان وضعیت نامناسب آن به لحاظ شاخص های همبستگی مکانی و بهره گیری محدود از عناصری همچون پالت های رنگی دانست که در صورت استفاده می توانست به این شهر حیاتی دوباره دهد و در روند توسعه اجتماعی - کالبدی كلانشهر تهران تغییرات محسوس ایجاد نماید.



شكل ۱: موقعیت كلان شهر تهران در مجموعه شهری ایران و مناطق آن .

در این پژوهش، از رویکرد پدیدارشناسانه در قالب نمونه آماری برای تشریح وضع موجود و تحلیل وضع مطلوب استفاده شده است.

۴. روش شناسی پژوهش

۵- جست و جوی الگوی موجود بین موردها در نهایت پژوهشگران به جستجوی معانی پنهان نیز پرداختند (تفسیر معانی در بافتار پژوهش)

در این پژوهش از رویکرد تحلیلی اسمیت استفاده شده است. در تحلیل پدیدارشناختی تفسیری او، توجهات به ریزتحلیل هر کدام از تجربه های افراد معطوف است و نسبت به سایر رویکردهای تحلیلی ساخت مند تر است (جدول ۳). در چارچوب رویکرد اتخاذ شده در پژوهش حاضر پس از تحلیل ابعاد توصیفی آن، مضامین و کدگذاریها و اخذ خروجیهای قابل انتظار، لازم است با تشکیل ماتریس اثرگذاری متقاطع در چارچوب رویکرد CLA (Casual Layer Analysis)، نسبت به سنجش سطح پایایی و اعتبار یافته‌های به دست آمده اطمینان حاصل نمود. از این رو، در ادامه ابتدا با تشکیل ماتریس CIM، که محتوای اصلی آن مصاحبه‌های باز صورت گرفته و کدهای مستخرج شده است، اقدام به سنجش سطح اثرگذاری مفاهیم بیان شده از سوی نخبگان مشارکت کننده در قالب طیفی از ۰ تا P، به صورت ۰: اثر خنثی، ۱: اثر ضعیف، ۲: اثر متوسط، ۳: اثر قوی و P: اثرگذاری بالقوه شده است. بر این اساس، اگر تعداد معیارهای شناسایی شده n باشد، یک ماتریس n*n بدست آمده که در آن تاثیرات متغیرها بر یکدیگر مشخص شده است. در نهایت با شناسایی وضعیت هر کدام از معیارهای پژوهش و ارزیابی وزن نهایی هر کدام، مهمترین معیارهای تحقیق استخراج و راهبردهای لازم به منظور بهبود وضع دلبستگی مکانی در ارتباط با استفاده از پالتهای رنگی ارائه گردید.

در پدیدارشناسی تفسیری نمونه‌ها هدف مند و معمولاً به واسطه نظر تصمیم گیرندگان یا با روش گلوله برفی انتخاب میشوند که در این مطالعه ابتدا روش نمونه برفی انتخاب گردید. ابتدا ۲۷ نفر از متخصصان شهرسازی، معماری، مرمت برای شروع انتخاب و پرسشنامه‌ها توزیع شد. از آنجا که هدف این پژوهش رنگ شهر تهران و تجربه دلبستگی است بر اساس کیفیت پاسخ‌های قابل تحلیل، ۱۱ پرسشنامه مورد تحلیل قرار گرفت.

حجم نمونه ای کوچک در مطالعات تحلیل پدیدارشناسی تفسیری مرسوم است. در یک پژوهش پدیدارشناختی، اندازه شرکت کنندگان می‌تواند بین ۲ تا ۲۵ باشد. انتخاب این شرکت کنندگان باید منعکس کننده و نشان دهنده همگنی باشد که در بین نمونه‌های شرکت کنندگان وجود دارد. ماهیت انجام یک مطالعه تحقیقاتی IPA با شرکت کنندگان همگن، دستیابی به معیار بهتر و «درک بهتر» از ادراکات کلی در میان «تجارب زیسته» شرکت کنندگان است [۲۷]. هدف یافتن یک نمونه همگن منطقی است، به طوری که در داخل نمونه، بتوان همگرایی و واگرایی را با جزئیات بررسی کرد [۲۸].

پرسش‌های اولیه تحقیق بر فهم مشارکت کنندگان از تجربه شخصی شان متمرکز بود. در ادامه از مصاحبه‌های طولی برای جمع آوری اطلاعات استفاده گردید.

مراحلی که در پژوهش به کار گرفته شد شامل موارد زیر است:

- ۱- خواندن و بازخوانی توسط پژوهشگران
- ۲- یادداشت برداری اولیه (شامل یادداشت‌های توصیفی و یادداشت‌های مفهومی)
- ۳- تکمیل تم‌ها (تمرکز بر تکه ای خاص از متن مصاحبه‌ها)
- ۴- جست و جوی پیوند میان تم‌های استخراج شده

جدول ۳: ویژگی‌های دموگرافیک خبرگان جهت تحلیل مفاهیم و شناسایی معیارها

ویژگی‌های دموگرافیک	شاخص‌ها	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۵	۴۵/۵
	زن	۶	۵۴/۵
سن	بین ۳۰ تا ۳۵ سال	۲	۱۸/۲
	بین ۳۵ تا ۴۵ سال	۶	۵۴/۵
	بالای ۴۵ سال	۳	۲۷/۳
تحصیلات	کارشناسی ارشد	۲	۱۸/۲

ویژگی‌های دموگرافیک	شاخص‌ها	فراوانی	درصد
رشته تحصیلی	دکنری	۹	۸۱/۸
	معماری و طراحی شهری	۸	۷۲/۷
	مرمت ابنیه	۱	۹/۱
	شهرسازی	۲	۱۸/۲
سابقه کاری	بین ۵ تا ۱۰ سال	۴	۳۶/۴
	بیش از ۱۰ سال	۷	۶۳/۶
شغل	مدرس دانشگاه	۷	۶۳/۶
	طراح شهری	۲	۱۸/۲
	مدیر اجرایی شهرداری	۲	۱۸/۲
جمع کل		۱۱	۱۰۰٪

۵. یافته‌های پژوهش

در این مرحله همان گونه که در روش‌شناسی پژوهش پیرامون آن بحث شد، تمام مضامین، کدهای اولیه و ثانویه که به نحوی دربرگیرنده اطلاعاتی پیرامون سیستم دلبستگی مکانی در ارتباط با بهره‌گیری از پالت‌های رنگی در کلانشهر تهران است در نظر گرفته شد. ترتیب بیان شده در جداول ۴ الی ۷، ارتباطی با اثرگذاری و جایگاه آن عامل بر موضوع ندارد، بلکه صرفاً چیدمان آنها در جدول بر حسب نظر پژوهشگران است.

۱.۵. زوال پالت رنگی در ساخت و سازهای معاصر

کلانشهر تهران

در مضمون زوال-تقویت پالت رنگی در شهر تهران، در وهله نخست اغتشاش بصری به عنوان پدیده رایج در ساخت و سازهای معاصر، عامل کم شدن قدرت رنگ در این شهر دانسته شده است. این پدیده تحت تاثیر تبلیغات محیطی، نماسازی‌های انجام شده در بنای ساختمان‌های خصوصی، دولتی، عمومی صورت گرفته است. تحت چنین شرایطی اغتشاش بصری و رنگی هم‌زمان منجر به کم شدن قدرت پالت رنگی و حس دلبستگی به مکان می‌شود، چرا که اغتشاش یاد شده مانع از خلق فضایی مشخص، زیبا و جذاب می‌شود.

۲.۵. تلاش برای حضور رنگ در شهر

عوامل ایجاد رنگ-پالت رنگی در شهر مستقیماً با طبیعت و بستر طبیعی شهرها مرتبط است، بنابراین، اقلیم‌های مختلف پالت‌های رنگی متفاوتی را ایجاد می‌کنند. مثال‌های متعددی در ارتباط با طبیعت وجود دارد. نقل قول یکی از مصاحبه‌شوندگان این معنا را بدین شکل تبیین می‌کند: "تماشای رنگ فیروزه‌ای گنبد و گلدسته مساجد از ارتفاع، همان تلالوی چشمه، رود یا دریاچه‌ای در دل کویری یا فلاتی خشک را به ذهن انسان متبادر می‌کند".

۳.۵. زندگی رنگی در فضاهای شهری

رنگ در سطح شهر کارکردهایی دارد که به حیات و سرزندگی شهری منجر می‌شود، در مهم‌ترین کد شناسایی شده برای این مضمون، رنگ به مثابه عاملی هویت بخش شناخته شده است. بر اساس نظرات کارشناسان، رنگ به واسطه عاملی به نام هویت مکانی باعث دلبستگی مکانی می‌شود. رنگ می‌تواند به عنوان عاملی امنیت‌زا تلقی شود. به نحوی که برخی از رنگ‌ها بر اساس تاثیرات روانشناسی خود می‌توانند احساس امنیت و آرامش را در افراد خلق نمایند.

۴.۵. دلبستگی با محیط‌های رنگ

الزام توجه به تنوع رنگی-پالت رنگی ضرورتی دموکراتیک در شهر است، این مضمون به معنای ضرورت توجه به نقش و مشارکت شهروندان در شناسایی و خلق (یا تقویت) پالت رنگی در

پس از بررسی میزان تاثیرگذاری معیارهای مختلف بر یکدیگر و با اتکاء به یافته‌های به دست آمده از پژوهش، معیارهای کلیدی به ترتیب اولویت در قالب جدول ۱۰ ارائه شده است.

شهرها است. چنین گونه‌ای از پالت رنگی، گونه‌ای پایدار، مطابق با بستر طبیعی، اجتماعی-فرهنگی محلات و مناطق شهری است.

سایر ویژگی‌های ایجاد کننده دل‌بستگی مکانی (به واسطه عامل رنگ و پالت رنگی) از نظر مشارکت کنندگان به قرار زیر بیان شده است: انسجام فضایی، خوانایی و معنا، رازآمیزی، نظم و تنوع، حضور و مشارکت در خلق فضای رنگی، مدت حضور و تجربه رنگ در فضا، گرمی-سردی رنگ، ویژگی‌های دموگرافیک، تعلق با حضور طولانی مدت.

در این راستا، پس از تهیه لیستی از سوی محقق در جریان پرسش‌های باز و به گفتگو گذاشتن آن با خبرگان منتخب، در نهایت لیست همگنی از معیارها بر اساس مطالعات به دست آمده به صورت جدول (۸) تهیه گردید. به این منظور، ۴۳ معیار در قالب ماتریس ۴۳×۴۳، شناسایی شدند. امتیازدهی به معیارها با توجه به میزان تاثیرگذاری آنها بر یکدیگر صورت پذیرفت (جدول ۹).

۵.۵. معیارهای کلیدی

جدول ۴: زوال رنگ در کلانشهر تهران

مضمون	کد	کد ثانوی
زوال رنگ در ساخت و سازهای معاصر شهر تهران	محدودیت در استفاده از رنگ	
	ناهمخوانی کاربرد رنگ متناسب با گروه های سنی	
	اغتشاش بصری کاهش قدرت پالت رنگی	
	عدم آگاهی-دسترسی سازندگان به مصالح رنگی	
	عدم همراهی مالکان با تنوع رنگی (ترس از عدم پذیرش مشتری)	عدم اطمینان از برگشت سرمایه
	مداخله گرهای محیطی	
	کمرنگ شدن هویت های محلی، عامل کاهش تنوع رنگی	
	رویکرد دستوری ناکارآمد	عملکرد از بالا به پایین شهرداری
	شهر های بی رنگ	خاکستری شدن تهران
	چالش بی رنگی در توسعه های جدید شهری	ترس از عدم استقبال مردم
کاهش سلیقه زیباشناختی نهاد عمومی / دولتی / خصوصی		

جدول ۵: عوامل ایجاد رنگ-پالت در شهر

مضمون	کد	کدثانوی
تلاش برای استفاده رنگ-پالت رنگی در شهر	استفاده از رنگ برای عناصر مهم و قابل احترام در بستر شهر ایرانی	
	نقش زمینه و فرهنگ در شکل گیری معماری و پالت رنگ	
	پشتوانه تاریخی-فرهنگی در تعیین پالت رنگی	
	نقش عوامل طبیعی در شکل گیری پالت رنگی	پالت رنگی شهرهای یونان مبتنی بر طبیعت
		پالت تاریخی یزد
		پالت تاریخی رنگ اصفهان
		تنوع پالت رنگی در شهرهای شمالی

جدول ۶: کارکردهای رنگ در سطح شهر

مضمون	کد	کدثانوی
کارکردهای رنگ در فضای شهری	رنگ به مثابه عاملی هویت بخش	مثال بین المللی رنگ و هویت
	رنگ به مثابه امری عملکردی	
	رنگ عامل ایجاد امنیت	
	رنگ عامل آشناپنداری	ارتباط عوامل انسان ساخت بر تصویر ذهنی رنگ

جدول ۷: عوامل ایجاد کننده دلبستگی با رنگ محیط

مضمون	کد	کدثانوی
دلبستگی با محیط های رنگی	متاثر از ویژگی های مکان	صفات محیطی
	رنگ با خوانایی و معنا	
	رنگ و نیاز فضاهای شهری	
	رنگ و سرزندگی	
	فیزیک رنگ	
	هویت مکانی و رنگ	
	نسبی بودن ادراک رنگ	
	مردم و رنگ	دلبستگی از مکان در ذهنیت مطرح می شود.
	رنگ دوستی	

مضمون	کد	کد ثانوی
	رنگ در مقیاس میانی شهر	
	رنگ و نیازهای رنگی مردم	

جدول ۸: معیارهای موثر بر دل بستگی مکانی و پالت‌های رنگی در کلانشهر تهران

کد عامل	مفهوم عامل	کد عامل	مفهوم عامل
ME4	خوانایی و معنابخشی در مکان شهری	EE1	حضورپذیری در فضای شهری
LR4	توجه به جایگاه کارکردی و عملکردی رنگ	LR3	خاکستری بودن محیط شهری
UL3	عوامل فرهنگی و تاریخی در هویت رنگی شهر	EP2	اغتشاش بصری در مناطق قدیمی و جدید
UP3	عدم همراهی مالکان	PM5	تصویر ذهنی شهروندان
PM2	مدیریت شهری	OT5	افزایش کیفیت محیطی
CT3	عوامل طبیعی در هویت رنگی شهری	WM	بی‌اعتنایی به بستر مکانی شهری در ارتباط با استفاده از رنگ
PM1	آشناپنداری با محیط شهری	MP	محدودیت‌ها و خلاقیت‌های ضعیف در پالت‌های رنگی
WM2	ویژگی‌های دموگرافیک	UL	فضاهای نوین شهری و توسعه حاشیه‌ها
MP2	مشارکت شهروندان در خلق فضای شهری	OT	نیاز فضاهای شهری
CT	خاطره انگیزی بکارگیری رنگ	UM1	استفاده از موتیف‌های فرهنگی برای ایجاد دل بستگی مکانی
EV	بافت فرسوده شهری	UM5	استفاده از طراحی مبتنی بر شهرهای سبز و اکولوژیک
EP	خوانایی و رازآمیزی رنگ‌ها	CP1	توجه به صفات محیطی و انطباق آن با اولویت‌ها
BT	اغتشاش بصری	CP2	توجه به مقیاس فضایی
PS	تکنولوژی‌های جدید	RY3	کاهش تنوع رنگ
OT4	دسترسی محدود مالکان به مصالح رنگی	UL1	ترجیحات رنگی شهروندان
GS3	توجه به باز آفرینی و بهسازی شهری	EE2	بکارگیری رنگ‌ها در عناصر شاخص شهر
RY1	ایجاد مشوق‌های مالی- آموزشی برای شهروندان	MP4	ترکیب خلاقانه رنگ در فضاهای شهری تهران
RY2	رنگ عامل ایجاد برندینگ مکان و تمایز فضایی	ME2	مداخله گرهای محیطی
EP5	دستوری بودن استفاده از رنگ	MP3	در هم تنیدگی قومیتی و فرهنگی محلات و مناطق مختلف
EV1	توازن در توسعه و سلیقه شهروندان	EP4	نگاه انتزاعی به مقوله رنگ و دل بستگی مکانی
GS2	ادراک رنگ در نظام تصمیم‌سازی	UM4	هویت‌های محلی
EP5	تعارض در اولویت‌های شهروندان		

جدول ۹: برشی از امتیازدهی به معیارها در قالب ماتریس امتیازدهی

	MP2	CT	RY2	PM5	CP2
MP2	0	3	2	1	1
CT	3	0	3	3	1
RY2	2	3	0	3	2
PM5	1	3	3	0	3
CP2	1	1	2	3	0

جدول ۱۰: معیارهای کلیدی موثر بر استفاده پالت‌های رنگی در دلبستگی مکانی کلان‌شهر تهران

طبقات اولویت	عوامل کلیدی تأثیرگذار مستقیم	علامت اختصاری
اولویت اول	ترجیحات رنگی شهروندان	UL1
	بستر مکانی شهری در ارتباط با استفاده از رنگ	WM
اولویت دوم	مشارکت شهروندان در خلق فضای شهری	MP2
	تصویر ذهنی شهروندان	PM5
	ادراک رنگ در نظام تصمیم سازی	GS2
	مدیریت شهری	PM2
اولویت سوم	خاطره انگیزی بکارگیری رنگ	CT
	برندینگ مکان و تمایز فضایی	RY2
	توجه به مقیاس فضایی	CP2
	هویت‌های محلی و تنوع رنگ	UM4
	آشناپنداری با محیط شهری	PM1
	در هم تنیدگی قومیتی و فرهنگی محلات و مناطق مختلف	MP3

۶. نتیجه‌گیری و پیشنهادهای پژوهش

در این پژوهش بر اساس تحلیل لایه ای داده‌ها، ۱۰ معیار شناسایی شده بیشترین تقابل دلبستگی محیط با رنگ گریزی و رنگ‌گرایی را در بستر فضاهای شهری تهران نشان می‌دهد. در این انگاشت در هم تنیدگی قومیتی و فرهنگی محلات و مناطق مختلف به عنوان عنصری ترکیب شونده با عامل طبیعت و تاریخ در نظر گرفته شده است که محصول تفکر، اعتقادات، سنت و ... را در خود منعکس می‌نماید.

از نتایج دیگر این پژوهش اهمیت استفاده از رنگ در ارتقا دلبستگی، تحت تأثیر بستر محیطی (مقیاس، طبیعت، عملکرد، اقتصاد شهرها) است که می‌تواند به رعایت اصولی مانند حضور شهروندان در بستر مشارکت (مبتنی بر نیازهای گروه‌های مختلف جمعیتی-اجتماعی) و خاطره انگیزی بیانجامد.

نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که رنگ‌گریزی معاصر در ساخت و سازهای جدید، متأثر از عوامل سبک‌گرایی-مدگرایی، سیاسی، اقتصادی و مدیریت شهری است. پیروی

نشان می دهد پالت های رنگی خنثی در فضاهای شهری می توانند منجر به افسردگی شهروندان شوند [۳۰].

برای بهبود وضعیت دل‌بستگی مکانی در ارتباط با پالت‌های رنگی در کلانشهر تهران راهبردهایی به صورت ذیل در قالب جدول ۱۱ قابل ارائه می‌باشد.

از مد و سبک‌های رایج معماری، زمینه لازم را جهت کسب تأیید برای خریداران و سود اقتصادی بیشتر برای سازندگان فراهم می آورد. از آنجا که نمای ساختمانها در گذر زمان موجب شکل‌گیری سیمای شهری میگردد، تابعیت از مد و عدم توجه به بستر طبیعی و فرهنگی شهر باعث میشود که سیمای شهر به ترکیبی از عناصر ناهمگون و واجد تاریخ انقضا تبدیل شود. نتیجه فرآیند یاد شده معرفی تهران به عنوان شهری است که با لایه غلیظی از تعصب و دود رنگ‌ها را پنهان نموده و همه چیز را بی‌رنگ و خاکستری می‌نماید. فرآیند یاد شده، شهر را به سمت رنگ‌گریزی هدایت می‌کند که نتیجه آن عدم مشارکت و تمایل به ارتقا کیفیت و نگهداری محیط و نهایتاً دلزدگی به مکان می‌شود.

در مقایسه یافته‌های این پژوهش با رساله دکتری با عنوان "The colour in rehabilitation" که به بررسی نقش رنگ در منظر شهری با تأکید بر فرآیند ادراک محیط و هویت محلی پرداخته، نتایج حاکی از آن است که منظر رنگی قادر است به بیان تغییرات فضاهای شهری و عناصر معماری در گذر زمان بپردازد. بدین ترتیب میتوان نتیجه گرفت نقش رنگ در منظر شهری، حفظ و انتقال حافظه تاریخی و فرهنگی شهر است و با حافظه روانی و عاطفی عام مردم ارتباط مستقیم دارد. در بستر فردی عواملی مانند جنسیت، سن، تحصیلات، نیازها و ترجیحات رنگی، مدت زمان حضور و آشناپنداری مؤثر هستند [۲۹]. یافته‌های این پژوهش موید پژوهشی با عنوان ترجیحات رنگی شهروندان مقاله "ارزیابی ادراک منظر ثابت رنگی در فضاهای شهری مطالعه موردی: میدان امام حسین (ع) شهر تهران" است که به میزان و چگونگی دخیل کردن ترجیحات شهروندان در ارائه طرح پالت رنگ فضاهای عمومی شهری و نیز درک رابطه بین اصول روانشناسانه برنامه ریزی منظر رنگی شهرها با ادراک شهروندان از رنگهای منظر شهری می‌پردازد. در این پژوهش با استفاده از روشهای مشارکت محور، متغیرهای مؤثر بر ادراک شهروندان در یکی از فضاهای عمومی شهری به عنوان پایلوت سنجیده می‌شود. نتیجه

جدول ۱۱: راهبردهای قابل ارائه پیرامون افزایش بهره‌گیری از پالتهای رنگی در ایجاد و تقویت دلبستگی مکانی کلان‌شهر تهران

دسته‌بندی	پیشنهاد راهبردی
سیاست‌گذاری	۱. تدوین قوانین موثر بر تقویت هویت رنگی فضاهای شهری.
	۲. اصلاح دستورالعمل‌ها و آئین‌نامه‌های شهری.
	۳. عملیاتی نمودن استانداردهای مطرح در هویت بخشی رنگی به فضاهای شهری.
طراحی شهری	۱. استفاده از طراحی‌های مبتنی بر بوم و زیست بوم.
	۲. توسعه طراحی هویت‌مبنا با تأکید بر باز تعریف هویت مکانی فضاهای شهری.
	۳. توجه به نمونه‌های موفق داخلی و خارجی در حوزه باز تعریف هویت فضایی - مکانی مناطق شهری.
مدیریت شهری	۱. اختصاص سرمایه و زیرساخت‌های لازم به تدوین و اجرایی آئین‌نامه‌های هویت‌بخشی مکانی - شهری.
	۲. ایجاد استانداردهای یکسان و مبتنی بر توان و استعداد محلی با تکیه بر هویت رنگی مکان.
	۳. توجه به هویت‌های محلی و استانداردهای مذهبی - قومی در آئین‌نامه‌ها شهری.
	۴. پیشنهاد به ایجاد واحدهای تخصصی رنگ خارج کمیته نما در سطح کلان تصمیم‌گیری فضایی - شهری.
مشارکت‌جویی	۱. استفاده از ظرفیت‌های محلی در توسعه هویت رنگی فضاهای شهری.
	۲. نظرسنجی و به‌بازی گرفتن ساکنان محلی برای کارایی بهتر برنامه‌ها.
	۳. توسعه دفاتر توسعه محلی با تأکید بر ابعاد هویت‌بخشی و باز توانمندسازی ساکنان قدیمی و تشویق ساکنان مناطق مدرن به توجه به هویت‌بخشی رنگی به فضا و محل زندگی خود.
خلأقت و نوآوری	۱. ایجاد فضاهای نوآور و خلاق با تکیه بر هویت رنگی فضاهای شهری با ضرورت باز تعریف دلبستگی و تعلق مکانی.
	۲. تنوع بخشی به فضا با بکارگیری سطوح رنگی مبتنی بر فضا و بستر طبیعی، مصنوعی و انسانی.

منابع:

- [5]. Clarke, D., Murphy, C., & Lorenzoni, I. (2018). Place attachment, disruption and transformative adaptation. *Journal of Environmental Psychology*, 55, 81-89.
- [6]. Manzo, L. C., & Perkins, D. D. (2006). Finding common ground: The importance of place attachment to community participation and planning. *Journal of planning literature*, 20(4), 335-350.
- [7]. Heydari, A. (2017). Analysis of Urban Environmental Spatial Developments in Mashhad with Future Research Approach, PhD thesis, Ferdowsi University of Mashhad, Iran.
- [8]. McLellan, G., & Guaralda, M. (2018). Exploring environmental colour design in urban contexts. *The Journal of Public Space*, 3(1), 93-102.
- [9]. Byrne, R. W. (1979). Memory for urban geography. *The Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 31(1), 147-154.
- [10]. Kortbawi I, Bergstrom B and Fridell K (eds) (2008) AIC 2008, Colour – Effects and
- [1]. Rahnema, M. R., Ajza Shokouhi, M., & Heydari, A. (2013). Analysis the status of strategic planning on enhancing quality of life in Saqqez city, Iran. *International Journal of Advanced Studies in Humanities and Social Science*, 1(7), 885-897.
- [2]. Habitat, U. N. (2020). World cities report 2020. The Value of Sustainable Urbanization. Available online: https://unhabitat.org/sites/default/files/2020/10/wcr_2020_report.pdf (accessed on 16 October 2021).
- [3]. Cities Alliance. (2022). Annual report 2020: an alliance in transition.
- [4]. Heydari, A., & Bakhtar, S. (2018). Analyzing the regional development of Kurdish border cities of Iran using sustainable urban development indices (Study area: Kurdistan Province). *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 23 (3), 797-807.

- [22]. Harvey, D. (2014). *Seventeen contradictions and the end of capitalism*, Oxford university press.
- [23]. Pakzad, J., & Ain Elahi, K. (2016). Color palette, color landscape design technique of cities, *Armanshahr*, 9(17), 163-172.
- [24]. Mousivand, J., & Sasanpour, F. (2016). Evaluating the role of urban infrastructure to determine the tourism hub using TOPSIS and AHP models (case study: Mazandaran province). *Geographical journal of tourism space*, 1(1), 65-82.
- [25]. Mousavi, D. (2014). *Strategic planning in contemporary cities*. Toseeh publication, Tehran, first edition.
- [26]. Rabbani, T., Alavi, S., & Mansouri, R. (2018). *Belonging to place in urban spaces*. Hekmat Sina publication, Tehran. First Edition.
- [27]. Creswell, J. W. (2013). *Qualitative Inquiry and research design choosing among five approaches* (3rd Ed). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- [28]. Smith, J. A. Flowers, P. and Larkin, M. (2009). *Interpretative phenomenological analysis: Theory, method and research*. Los Angeles, CA: SAGE.
- [29]. Zybczynski, V.M. (2014). Colour-important factor in preserving the local identity. *Urbanism, Arhitectură, Construcții*. 5(4), 87-92.
- [30]. Zabetian, A. Kheiroddin, R. (2020). Evaluation of Fixed Color Scape Perception in Urban Spaces, Case Study: Imam Hossein Square in Tehran. *Manzar*. 12(50), 28-39. <https://dx.doi.org/10.22034/manzar.2020.119396.1741>. (In Persian with English abstract)
- Affects, Interim Meeting of the International Color Association: The Proceedings, Stockholm: Scandinavian Colour Institute.
- [11]. Oberascher, J. (1997). "Understanding the process of parks' attachment: Interrelation between place attachment, behavioural tendencies, and the use of public place." *City, Culture and Society* 14: 28-36.
- [12]. Sato M (1996) Colour preferences in Japan, China and Indonesia, AIC Interim Meeting, 15-18 June, Gothenburg.
- [13]. Taft, C., & Sivik, L. (1997). Colour meaning and context. *Colour and Psychology: An Anthology*, 101-4.
- [14]. Tadayon, B. Ghalehnoee, M. Abouei, R. (2022). Suggesting a method for preparing the color palette of the place, an approach to conserve the historic urban landscape (Case study: Jolfa neighborhood in Isfahan). *Journal of Iranian Architecture & Urbanism.*, 13(1): 39-53.
- [15]. Qin, X. Zhang, N. Zhang, W. and Meitner, M. (2020). How does tunnel interior color environment influence driving behavior? Quantitative analysis and assessment experiment. *Tunnelling and Underground Space Technology*. 98, 103320. <https://doi.org/10.1016/j.tust.2020.103320>
- [16]. Behbudi, R. Zainol Abidin, S. Idid, A. and Torabi, M. (2012). The Function of Color in Urban Setting. *Aceh Development International Conference (ADIC2012)*, 26-27 March, Kuala Lumpur, Malaysia.
- [17]. Alavi, S. K. (2016). *Society and economy in the city*. Sokhan publications. First edition, Tehran.
- [18]. Scannell, L., & Gifford, R. (2010). Defining place attachment: A tripartite organizing framework. *Journal of environmental psychology*, 30(1), 1-10.
- [19]. Mirzayi, M., & Movahhed, K. (2014). The effect of the color of medical buildings on reducing stress and length of patient treatment (case example: Kausar Shiraz Hospital). *Quarterly Research Journal of Urban Planning and Environmental Identity Architecture*, 1(3), 60-72.
- [20]. Lefebvre, H. (2012) *Producing space*. Translated by Mahmoud Abdullahzadeh, Ali Mirakhorli. Tehran: Publications of Tehran Municipality Planning Studies Center.
- [21]. Smith, A. (2012). *The theory of moral sentiments*. Penguin.